

Posivan käyttöluvhakemus**LAUSUNTO 15.9.2022**

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/34352/2021

LAUSUNNON ANTAJAA

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto.

Katsomme, että käyttöluvhakemus tulee hylätä ja palauttaa valmisteluun seuraavista syistä:

1. Luvahakemuksen ja YVAN yhteydessä ei ole julkaistu niitä tietoja ja selvityksiä, joiden perusteella voitaisiin tehdä luotettavia arvioita hankkeen turvallisuudesta. Yleisöllä eikä todennäköisesti edes valtioneuvostolla tai Työ- ja elinkeinoministeriöllä ole käytössään riittäviä tietoja asian arvioinnissa. Kyseessä ei ole sellaiset asiat, etteikö niitä pystyisi selvittämään henkilölle, jolla on tavallinen yleissivistys. Lähtökohta tuntuu kuitenkin olevan Suomessa perinteinen, että nämä asiat ovat niin vaikeita, että niitä voi ymmärtää vain ydinfyysikon koulutuksella. Samalla alan insinöörit ovat pitkälle monopolisoineet asiaan liittyvät biologiset ja lääketieteelliset kysymykset, joiden heillä ei ole riittävää osaamista.

Lupa-prosessi on siten luonteeltaan suljettu prosessi, joista ei anneta asianmukaisia tietoja yleisölle, joita kuulemisessa välttämättä tarvitaan. Prosessit ovat siten vakavalla tavalla korruptoituneita suljettuja keskusteluita STUKin ja hakijan välillä. Järjestelmä perustuu oletukseen, että viranomaisella ja yhtiöllä on absoluuttinen tieto ja osaaminen asioista. Tämä on erittäin vaarallinen oletus, joka on todettu vääräksi tunnettujen ydinvoimaonnettomuuksien yhteydessä eri maissa. Suljettu pienten sisäpiirien klikkiytynyt ydinvalvonta ei ole asianmukaista turvallisuuskulttuuria.

Laillisesti prosessi on erityisen räikeällä tavalla Århusin ympäristösopimuksen ja sen tiedonsaantioikeuksien sekä vastaavien EUn periaatteiden vastainen. Menettelyjen voidaan myös katsoa loukkaavaan kansalaisten perustuslaillisia oikeuksia sekä olevan ristiriidassa myös viranomaisten virkavelvollisuuden kanssa.

2. Todellista ymmärrystä ydinjätteiden pitkäaikaisista vaikutuksista tai ydinvoimalan päästöjen ympäristö- ja terveysvaikutuksista ei ole edes STUKilla ja ilmeisesti se ei myöskään ole kiinnostunut näistä.

Yksi ongelma ovat radioaktiivisten alkuaineiden käyttäytyminen ekosysteemeissä. STUKin osaaminen ei ole riittävää radioaktiivisten aineiden biologisesta kertymisestä. Tässä ja rinnakkaisissa asioissa käytetyt mallit eivät huomioi tätä ovat lähtökohtaisesti virheellisiä. Tieteellisesti turvallisuusanalyysin tulee lähteä nuklidien määristä ja biologisista ja kemiallisista ominaisuuksista.

Posivan sivuilta löytyy raportti, jossa arvioidaan ympäristövaikutuksia 10 000 vuoden aikana. Kun turvallisuudessa esitetään väitteitä sadasta tuhannesta vuodesta, on tämän ajanjakson valinta erikoinen. Syynä ilmeisimmin ovat havainnot, että pitkäaikaisesti merkittävin nuklidi on radium, Ra-226. Tätä ei ole alkuperäisessä ydinpolttoaineessa tai ydinjätteessä käytännössä lainkaan, vaan se syntyy uraanin hajoamisen seurauksena. Sen määrä nousee loppusijoituksen aikana satojatuhansia vuosia. Ei siis laske, kuten yleisesti esitetään loppusijoituksen teoriana, vaan nousee lähes nolllasta suuriin pitoisuuksiin.

Keskeinen ongelma edelleen on, että radiumin hajoamistuotetta poloniumia ja sen biologista kertymistä ei ole käsitelty,

3. Ydinjätteiden luvituksen lähtökohdat ovat kestäättömät ja kansainvälisessä vertailussa ala-arvoiset normit. Tältä osin kyseessä ei todellakaan ole vastuullinen toiminta

Muuta tuhat vuotta on lyhyt aika verrattuna pitkäikäisten radionuklidien puoliintumisaikoihin. Kansainvälisesti lähtökohdana voi olla esimerkiksi miljoona vuotta, joka sekin on ydinjätteen pitkäikäisimpien nuklidien vaarallisuuteen nähden lyhyt aika.

Tämän jälkeen vertailu pahimpaan ”luonnolliseen” aktiivisuuteen on järjetön ja absurdi. Luonnossa on hyvin vaarallista radioaktiivisuutta, jopa ”luonnollisia reaktoreita”. Näiden arvioiden oletuksia ja perusteita ei ole avattu asiakirjoissa.

Toissijaisena vaatimuksena esitämme, että TEM kuuluttaa lupahakemukset uudelleen Århusin sopimuksen edellyttämien asiakirjojen kanssa.

Asiakirjapyyntönä pyydämme saada lupahakemuksiin liittyvät turvallisuus- ja ympäristöturvallisuusarviot ja raportit (julkaistuja YVA-dokumentteja ei tarvitse toimittaa).

Lisätietoja:

Jari Natunen,

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Erytisasiantuntija

Ympäristöbiokemisti, FT

p. 044 21 00 453

jari.natunen@sll.fi